

Okul ve Aile İletişimi: Okul Öncesi Eğitim ve Ebeveyn İlişkileri Örneklemi

Feride OKTAY¹

Manuscript information:

Received: October 6, 2020

Revised: October 20, 2020

Accepted: October 21, 2020

Author 1

Doktora Öğr., İletişim Fakültesi,
Girne Amerikan Üniversitesi,
KKTC

E-mail: feride3444@icloud.com

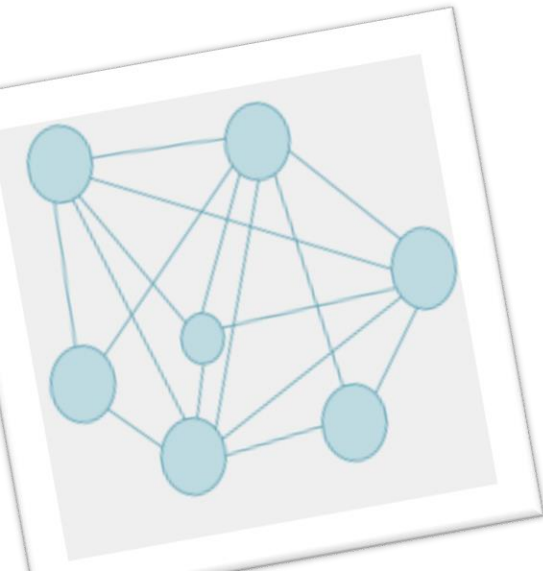
Öz

Okul öncesi eğitimin çocuk, ebeveyn ve okul arasındaki iletişimin, çocuğun okulla olan ilişkisini etkilediği görülmüştür. Buna paralel olarak çocuğun okula olan bağımlılığı, başarısı gibi uzun vadeli tüm etkilerin okul-ebeveyn arasındaki ilişki ile doğru orantılı olduğu gözlenmiştir. Ebeveynler içinse, okulla olan iletişimin süreklilik sağlanması, çocuklarıyla daha fazla zaman geçirip en önemli süreç olan okul öncesi eğitim dönemlerinde birebir iletişim halinde kalarak çocuklarıyla olan ikili ilişkilerin gelişmesine olanak sağlamıştır. Tüm bu iletişim ağının gelişmesi için okul öncesi eğitim kurumlarında da okul-aile birlikleri oluşturulup okul-ebeveyn-çocuk arasındaki iletişimin güçlendirildiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Okul Öncesi Eğitim, Kreş, Okul-Ebeveyn İlişkileri, Ebeveyn-Çocuk İletişimi, Okul-Aile Birlikleri

Cite as:

Oktay, F. (2020). Okul ve Aile İletişimi: Okul Öncesi Eğitim ve Ebeveyn İlişkileri Örneklemi. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 5 (2), 113 – 122

GİRİŞ

Çocukların ilk öğretmenleri ebeveynleridir. Okula başlayana kadar geçen süreçte çocuklarının her türlü gelişim ve eğitimlerinden sorumludurlar. Çocukları okula başladığında bu sorumlulukları öğretmenlerle paylaşırlar. Ailelerin çocuklarının eğitimi konusunda sahip oldukları sorumlulukları, okul öncesi eğitimde planlı okul-ebeveyn iletişimi ile sürekli ve etkin hale getirilebilir. Çocukların eğitiminde okul, aile, öğretmen ve eğitim sistemi gibi değişik faktörler etkili olmaktadır. Okul ve aile arasındaki iletişimin eksik olması veya yeterli düzeyde olmaması öğrencilerin eğitimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum öğrencilerde başarının düşmesi, küçük yaşlardan itibaren zararlı alışkanlıkların edinilmesi, okuldan soğuma gibi sıkıntılı durumlara neden olabilmektedir.

Bu çalışmada okul öncesi eğitimde ebeveyn-okul iletişimi, çocuk-ebeveyn ve öğretmen arasındaki etkili iletişimin eğitim sürecine katkısı üzerine bilgiler verilmiştir.

1.OKUL VE AİLE İLETİŞİMİ

İnsanlar sosyal birer varlık oldukları için, içinde bulunduğu topluma ayak uydurmak zorundadırlar. Bu ise kesinlikle iletişimle sağlanmaktadır. Bireyler, anne karnından başlayarak dış dünya ile sürekli iletişim ve etkileşim halinde bulunmaktadır. İletişim sayesinde hayatı öğrenmekte ve sosyal yaşamın etkili bir parçası olabilmektedirler. Tam tersi durumda çevresiyle etkili bir iletişim kuramayan bireyler hayattan soyutlanmakta toplum tarafından kabul görememektedirler. Çocuklarıyla ilk iletişim kuran ve onları hayata hazırlayan kişiler anne-babaları yani velileridir. Sokrates'in dediği gibi “Çocukların ilk ve en etkili öğretmenleri anne-babalarıdır.” Özellikle okul öncesi dönemde, anne-babaların çocuklarına yönelik ilgi ve tutumları, onlarla iletişim şekilleri, çocuklarına verdikleri eğitim, çocukların kişilik gelişimini etkilemektedir. Kişilik gelişiminde kritik dönem olan okul öncesi dönem başarıyla atlatıldığı takdirde, ilerleyen dönemler başarıyla atlatılabilmektedir. Aileler, çocuklarının toplumsal hayata uyum sağlamaları için ön koşul becerileri kazandırarak ve kişilik gelişimine katkı sağlayarak okula göndermektedirler. Yalnız şu var ki veliler çocuklarını okula gönderdikten sonra asla onlarla iletişimini koparmamalı, kendileri de eğitim sisteminin birer parçası olarak olmalıdırlar. Çelenk (2001: 30) ‘in yaptığı bir araştırmaya göre öğretmenlerin; “okul ile işbirliği içinde çocuğu ile ilgilenen velilerin okul başarısını olumlu yönde etkilediği, çocuğu yanlış bir yönlendirmeden korumak, öğretmen-aile çelişmesini önlemek amacıyla velilerin okul tarafından eğitilmelerinin gerekli olduğu” görüşünde oldukları saptanmıştır. Çocukların eğitiminde okul, aile, öğretmen ve eğitim sistemi gibi değişik faktörler etkili olmaktadır. Okul ve aile arasındaki iletişimin eksik olması veya yeterli düzeyde olmaması öğrencilerin eğitimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum öğrencilerde başarının düşmesi, küçük yaşlardan

itibaren zararlı alışkanlıkların edinilmesi, okuldan soğuma gibi sıkıntılı durumlara neden olabilmektedir.¹

Okul ve aile iletişiminde etkili iletişimin oluşabilmesi için okulun aileden ve ailenin de okuldan beklentilerinin çok açık ve net bir şekilde belirlenmesi, öğretmenlerle velilerin baş başa görüşmelerine olanak sağlayacak zaman ve mekan düzenlemelerinin yapılması, okul yöneticileri ve öğretmenlerin düzenli aralıklarla veli toplantıları yapması ve sosyal etkinlikler düzenlemesi, okulun herhangi bir problemi olduğunda velilerin de konuyu sahiplenerek, bu problemi çözmeye yönelik çalışmalarda bulunması, okul yönetimine velilerin de aktif olarak katılmalarının sağlanması gerekmektedir. Okul aile arasındaki iletişimi arttırabilmek için posta, telefon, internet, dergiler, gazeteler ve benzeri gibi birçok iletişim araçlarından yararlanılmalıdır. Ailelerin, okulda gerçekleştirilen değişik etkinliklerden ve çocuklarının okuldaki performansından haberdar edilmesi gerekmektedir.²

1.1.Öğretmen-Çocuk İletişimi

Okul çağı çocuğun aile yuvasından dışarı çıkıp dünyaya açıldığı toplumsal çevreye katıldığı ilk yerlerden biridir. Okula gelene kadar, çocuğun dünyasında anne-baba birinci rol modelken; okul hayatına başlamayla birlikte, öğretmen anne babanın yerini alacaktır. Bu noktadan hareketle, öğrencilerinizle iyi ilişkiler kurmaya özen göstermeliyiz. Çünkü öğrencilerin öğretmenlerini sevmeleri ile derslerinde ki başarının arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Eğitim amaçlarına ulaşılması açısından derste öğrenilenler kadar öğrencilerle kurulacak olan ilişkilerde önem kazanmaktadır. Öğretmenler olarak, öğrencilere karşı göstereceğimiz tutum ve davranışlarında kuracağımız iletişim biçiminde birtakım hususlara dikkat etmemiz gerekmektedir. Öğrencilerimizin hatalı yönleri olabilir. Bu hatalara dayalı olarak öğrenciyi tahammül etmek zor olabilir. Ancak öğrencinin size karşı yansıtmış olduğu kişiliği kabul ettiğinizde sizleri dinlerler. Eğer öğrencilerinize yönelik eleştirileriniz varsa ve hatalarını düzeltmeye yönelik çabalarınızda, onlara yönelik kuracağımızın en etkili iletişim yolu mutlaka onların olumlu davranışlarını, olumlu yönlerini, özelliklerini fark ederek, vurgulamak olmalıdır. Öğrencilerinizin suçları, hataları ne olursa olsun sınıf veya herhangi bir topluluk önünde onları utandırdığımızda veya teşhir ettiğimizde aramızda kurulu olan köprüleri yıkabiliriz. Bu nedenle bu hususlara dikkat etmeli, öğrencilerimizi uyarmamız gereken noktalar olursa bunları birebir paylaşmalıyız. Unutmayalım ki öğretmenlerimizin asıl görevleri öğrencilerin hatalarını yakalamak değil doğrularını yakalamaktır. Öğrencilerinize bize ve arkadaşlarına yardımcı olabilecekleri fırsatlar yaratmak, onlarla sosyal iletişim kurmayı önemsemek ve arkadaşları ile aralarında kuracakları sosyal ilişkileri teşvik etmek gerekir. Böylece öğrencilerinize kendisinin önemli olduğunu hissettirmiş olup aynı zamanda kendisine olan güvenini de kazanmasını sağlarız. Bütün insanlar söyleyeceklerinin önemli ve kendilerine özgü olduğuna inanırlar. Bu sebeple öğrencilerimizin söylediklerini dinleyin ve hatta ona kendi söylediklerini geri bildirimlerde bulunarak tekrarlayın. Böylece anlamış

¹ Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Y.2015, C.1, S.2, s.69-82

² Bilgin Başaran Adak, Ticaret ve Sanayi Odası İÖO Rehber Öğretmeni

olduğunuzu açıkça belirtmiş olursunuz. Bu iletişim sonunda onların sizin söylediklerinize önem verme ihtimalleri artar. Çocuklar gelişimlerinin gereği olarak pek çok şeyi eksik ve hatalı yapabilirler. Bu durum hem gelişimin hem de eğitimin doğası gereğidir. Eğer onlardan her şeyi doğru yapmalarını beklersen eğitimin mantığına aykırı bir istekte bulunmuş oluruz. Bazı çocuklar özellikle zor çocuk olabilir. Ancak çocuklar hangi davranışlarda bulunurlarsa bulunsunlar onların kalıcı kişilik özelliklerine yönelik, hakaret ve lakaplarda bulunmamalıyız. Sen kalın kafalısın, geri zekalı mısın, salak vb. ifadeler çocuklarımızın kalıcı kişilik özelliklerine yönelik olarak söylenmiş ifadelerdir. Bu durum tüm çocukları olumsuz etkileyecektir. Bu tarz ifadeler çocukların kendilerine olan öz saygılarının düşmesine, akademik başarısızlığın artmasına ve sosyal ilişkilerinde bozulmaya yol açar. Ayrıca çocuğun öğretmene karşı duyduğu saygı ve sevginin azalmasına da neden olur. Tüm bu durumlar öğretmen ve öğrenci arasındaki etkili iletişimi olumsuz etkileyeceğinden eğitimin kalitesini de olumsuz etkileyecektir.³

1.2.Ebeveyn-Çocuk-Öğretmen Arasındaki İletişim

Öğretmenin çocuklardan beklentisi ile birlikte sizin de çocuğunuzdan beklentiniz öğretmeni yönlendirmede önemli bir faktördür. Çocukların okula başlaması ile belirgin bir şekilde hem akademik hem de sosyal gelişimleri hız kazanır. Bu süreçte çocuğa destek veren ilk yetişkin de öğretmendir. Ebeveyn öğretmen ilişkisi zaman zaman karmaşık bir hal alabilse de, aslında belli bir çerçeve içerisinde sürekliliği olması gereken bir durumdur. Bu iletişim sağlıklı bir şekilde ilerleyebilmesi için bazı noktalara dikkat edilmesi gerekir.

Ebeveynlerin hem çocuklarından hem de okuldan beklentilerini net bir şekilde belirlemesi gerekir. Öğretmen ile okul süresince yapılacak iş birliği çocuğun hem akademik hem de kişilik gelişimi açısından çok önemlidir. Fakat bunu çocuğa fark ettirmeden ve sağlıklı bir şekilde organize edebilmek için neler yapılabilir. Özellikle akademik süreç öncesinde yani daha çok okul öncesi dönemde çocuklarınızın ne şekilde öğrendiğini, işitsel mi, dokunsal mı, görsel mi ilişki kurduğunu ve dikkat süresi gibi teknik konularda bilgi sahibi olmaya çalışın. Bu ilkökul ile birlikte tüm okul süresince hem öğretmeni bilgilendirme hem de çocuğa ödev yaptırabilme konusunda işinizi çok kolaylaştıracaktır. Bu konu aslında ebeveyn öğretmen ilişkisi açısından en zor alandır çünkü zaten gün içerisinde yoğun bir program ile çocukları eğitmeye çalışan öğretmenlerin gün sonunda ya da hafta sonları ebeveynler ile görüşmeye pek sabrı ve tahammülü kalmayabilir. Bu öğretmenler açısından oldukça anlaşılır bir noktadır. Ebeveynler açısından ise öğretmen ile iletişim kurabilmek günlük rutinler içinde küçük zamanlar yaratmak ile mümkün olabilir. Çocuğu okula bırakırken ya da alırken öğretmen ile görüşmek gibi. Bu noktada başka bir öneri de bunu öğretmen ile açık ve net bir şekilde konuşmaktır. Yani öğretmenin günlük programı içerisinde uygun olduğu zamanlar ne zamanlar ve hangi vakitlerde sakın ve sağlıklı bir görüşme yapılabilir bunların beraber tespit edilebilmesi önemlidir. Bu açık iletişim şeklinin gerektirdiği bir tarzdır. Çocuğun gelişimi açısından

³ www.muallimhane.com

öğretmen öncelikli kaynak gibi görünse de aslında elinizdeki en önemli ve öncelikli kaynak çocuğun kendisidir. Bu sebeple çocuk ile tüm iletişim kanallarınızın açık olması ve çocuğunuzla konuşabilmeniz önemlidir. Okuldaki sorunlar, yaşadığı yeni heyecanlar, öğrendikleri ya da onu zorlayan şeyleri mutlaka konuşmalı ve olayları çocuğunuzun gözünden görebilmeyi öğrenmeniz önemlidir. Ebeveyn – öğretmen ilişkisi bazen açık bazen de çocuğa fark ettirmeden kurulabilse de son noktada iş birliği yapılması gereken kişi çocuktur. Ebeveyn öğretmen iş birliği sürekli iletişim kanallarının açık olmasını ve her iki tarafında paylaşımcı olması ile mümkün olur. Akademik gelişim okul süresince hem öğretmenlerin hem de velilerin önceliği gibi görünse de aslında şu her zaman hatırlanmalıdır ki, mutlu çocuklar daha çabuk ve severek öğrenirler. Bu noktada hem ebeveynler hem de öğretmenler çocukların akademik süreçlerini takip ettikleri kadar psikolojik süreçlerini de takip etmeli ve bu konuda da sürekli irtibat halinde olmalıdır. Sınıfta yaşanmış evden bağımsız bir olay ya da evde yaşanmış okulla ilgili olamayan bir olay çocuğun tüm öğrenme, sosyalleşme ve bilişsel süreçlerini etkileyebilir. Aslında çocuğun gelişiminde hiçbir alan birbirinden tamamen bağımsız değildir. Çocuklar eğitim hayatına başlamaları ile birlikte günlerinin en verimli saatlerini okulda geçirirler. Bu sebeple okulda geçirilen zaman ve kazanılan tecrübeler asla küçümsenmemeli ve süreç sürekli takip altında tutulmalıdır. Çocukla kol kola, beraberce ve onu destekleyerek okul sürecine destek verilirse çocuk hiç bir zaman takip ediliyormuş hissine kapılmaz, üzerinde baskı hissetmeden akademik ve sosyal bir gelişim gösterebilir.

Eğitim süresince temel iletişim ebeveyn ve öğretmen arasındaymış gibi görünse de aslında sağlıklı bir çocuk gelişimi ve akademik ilerleme için iletişimin ‘Ebeveyn-çocuk-öğretmen’ arasında olması gerekir. Bu üçgenin her bir kenarı önemli ve değerlidir. Herkesin birbirini anlamaya hevesli ve açık iletişim halinde olması bir bütün olarak önem arz eder. Bu kenarlardan birinin zayıf olması çocuğun eğitim sürecini olumsuz manada etkileyecektir.⁴

2.OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE OKUL-AİLE İLETİŞİMİ

Okul ve ev ortamının değerleri, disiplin yöntemleri, tutumları birbirinden ne kadar farklı olursa çocuklar o derecede tutarsızlık yaşarlar. Bu durum ise onların gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecektir. Bu nedenle çocukların içinde yaşadığı bu iki ortam birbirini çok iyi tanımalıdır. Öğretmen aileye uygulanan eğitim programı ve okul hakkında detaylı bilgi vermeli, çocuğun gelişimi ile ilgili düşündüklerini aile ile düzenli aralıklarla paylaşmalıdır. Ayrıca öğretmen ailenin okulda yapılan çalışmaları evde hangi yönlerden destekleyebilecekleri konusunda yönlendirici olmalıdır. Okulun başladığı ilk günlerinde aileleri daha yakından tanımak, ilgi alanlarını öğrenmek, sınıfta bunları paylaşmak isteyip istemeyeceklerini tespit etmek amacıyla birkaç sorudan oluşan bir form hazırlayıp, ailelerden bunu doldurmalarını isteyebilirsiniz. Okuldan Veliye, Veliden Okula İletişim iki yönlü olduğunda sağlıklıdır. Bu okul öncesi eğitim için de geçerli bir kuraldır. Okuldan veliye olduğu gibi veliden de okula bilgiler aktarılmalı, paylaşımlar yapılmalıdır. Buna imkan veren ortamları hazırlamada ise size görevler

⁴ Beyza Yaşar, Psikolog

düşmektedir. Sadece bir sorun olduğunda değil; çocuk olumlu bir şey yaptığında, önemli bir gelişim gösterdiğinde bireysel görüşmeler ya da yazışmalar aracılığıyla bunlar karşılıklı olarak paylaşılmalıdır.

Her çocuk için bir iletişim defteri oluşturabilirsiniz. Böylelikle hem siz, hem de veli paylaşmak istediklerini buraya yazabilir. Bu defter her gün götürülüp, getirilebilir. Bugün Ege arkadaşlarıyla birlikte legoları kullanarak bir uzay istasyonu yaptı. Ege çalışma sırasında oldukça dikkatli ve sabırlıydı. Arkadaşları ile işbirliği içinde çok güzel çalıştılar. Sonunda ortaya çıkan üründen her biri çok mutlu oldu. Sınıftaki diğer arkadaşlarının da övgüsünü almak Ege'yi çok mutlu etti. Her ne kadar her çocuk için kişisel notlar hazırlamak zor olsa da, aileler çocuklarına özgü notlar aldıklarında önemsendiklerini ve öğretmen ile işbirliği içinde çalıştıklarını hissederler. Öğretmen sınıf dışında yer alan duyuru panolarını kullanarak aileleri haberdar etmek istediği konuları bu panolara yazabilir. Çocuklarını okula getirirken ya da okuldan alırken, aileler bu notları okuyup, sınıf içindeki gelişmelerden haberdar olabilirler. Bu sayede birebir görüşmeler yapılamasa da aileler bilgilendirilmiş olur. Aynı şekilde veliler de kendi notlarını buraya ilâştirebilirler. Evde okumaları için ailelere kitaplar önerilebilir, hafta sonları çocuklarıyla beraber uygulayabilecekleri aktivite önerileri hazırlanabilir. Velilerden bunlara ilişkin geri bildirimler alınabilir ve bu geribildirimler doğrultusunda farklı öneriler geliştirilebilir. Öğretmen çocukların okulda yaptıkları kitapları, resimleri, ya da diğer çalışmalarını eve götürmelerine izin verebilir.

Bu sayede aileler çocukların okulda yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi sahibi olabilir, çocuklarının becerilerinin gelişimini daha yakından takip edebilirler. Aynı şekilde çocukların evde yaptıkları çalışmalardan örnekler sınıfa gönderilebilir. Öğretmen de bunları diğer çocuklar ile paylaşabilir. Ailelere haftalık ya da aylık bültenler gönderilerek ev ile okul arasında bir bilgi ağı oluşturulabilir. Bültenler sayesinde aileler, öğretmenin çocuklarından ne beklediğini öğrenir, sınıf içinde çocuklarının yaptıklarından haberdar olur. Öğretmen sınıfta yapılan projelerin, çalışmaların amaçlarını ailelerle paylaşabilir. Sınıfta yapılan etkinlikler ve projeler ile eğitim programının hedefleri arasındaki bağlantıyı ailelere açıklayabilir.⁵

2.1. Kreş-Ebeveyn İletişimi

Her eğitim kademesinde öğrenci ile ilgili bilgi almak, onu tanımak ve gelişiminde anne baba ile işbirliği yapmak açısından “veli görüşmeleri” son derece önemlidir. Öğretmenin bu konuda aile ile iyi ilişkiler geliştirmek için çaba harcaması ve veli görüşmelerinden gereken yararları sağlaması beklenir. Veli görüşmelerinde temel yaklaşım “çocuğun gelişimi ve uyumu konusunda nasıl işbirliği yapabiliriz?” genel sorusu çerçevesinde biçimlendirilmelidir. Bu işbirliği önce veli ile sınıf öğretmeni arasında kurulur, giderek uzman, yönetici, diğer öğretmenler ve ailedeki diğer kişilerin katılımıyla genişler. Anne-babaların okul yıllarına ait anıları, okula karşı tutumlarını etkiler. Eğer bu anılar iyi değilse ilişki kurmakta güçlükler ortaya çıkabilir. Bu güçlükler, ancak öğretmenin çocuğun iyiliği için çalıştığını anne-babanın

⁵ Zülal Yılmaz, Okul Öncesi Öğretmeni

kabul etmesiyle ortadan kalkar. Önemli rol öğretmene düşmektedir. Anne-babanın sosyal, ekonomik ve kültürel düzeyi ilişkiyi düzenleyen etmenlerdendir. Anne-babalar çocukları için iyi şeyler duymak isterler. Bu nedenle görüşmeye daima çocuklar konusunda iyi haberlerle başlamak ilişkiyi olumlu yönde etkileyecektir. Anne babaya; öğretmenin çocukları ile ilgilendiğini hissettirmesi önemlidir. Okulda çocuğun yaptığı işleri ara sıra eve götürmesine izin verilmelidir. Bunlar anne-babayı mutlu kılacaktır. Anne-baba okula geldiğinde daima güler yüzle karşılanmalı ve çocukları konusunda yanlış davranışları varsa bunlar yüzlerine vurulmamalıdır. Okul-aile ilişkilerinde velilerde görülen bazı genel tutumlar söz konusudur. Öğretmenin bu tutumları fark ederek ilişkinin olumsuz yönde gelişmesini önleyici bir yaklaşımı benimsemesi gereklidir. Veli görüşmelerinde rehberlik anlayışına çok ters bir uygulama ne yazık ki bir çok okulda “veli toplantıları” adı altında sürüyor. Veli toplantılarına giderken hangi anne-baba sıkılmaz, kaygılanmaz, gerginlik duymaz? Nedeni nedir? Birçok okulda uygulama şöyledir: Veliler bir sınıfa toplanır, çocuklarının sıralarına oturtulur ve öğretmenler öğrencinin ismini okuyunca veli ayağa kalkar ve “suçla yargılanır” Veli, bütün diğer velilerin huzurunda çocuğu ile ilgili şikayetleri dinlemek zorun da kalır. Çok az veli bu yargılanmadan “göğsü kabarak” çıkar. Gerçek şu ki çoğu veli bu toplantıdan örselenmiş bir halde çıkar ve bunun acısını da evde çocuktan çıkarır. Veliler kim bilir kaç kez bu olumsuz yaşıntıyı yaşamamak için veli toplantısına gitmemiş ya da büyük bir gerginlikle gitmiştir? Peki veli toplantıları nasıl olmalıdır? Kuşkusuz farklı uygulamalar yapan okullar vardır. Burada bir alternatif olarak şöyle bir yol önerilebilir: Veliler sınıfa, ya da bir salona toplandıktan sonra okul müdürü ve öğretmen önce genel açıklamalar ile okulun velilerden beklentilerini ortaya koyar ve velilerin okuldan beklentilerini söylemelerine fırsat verir. Alınacak bazı kararlar varsa velilerin birbirleriyle konuşup etkileşip bir sonuca varabileceklerini belirterek bunun için uygun bir ortam hazırlanır. Bu amaçla velilere çay içip konuşabilecekleri (aynı sınıfta veya başka bir salonda) bir yer gösterilir. Veliler çay içip birbirleriyle sohbet ederken, her veli sırayla öğretmenin masasına gelip çocuğu hakkında kısa görüşmeleri yapar, bilgi alır. Böylece çocuğu hakkındaki durumu bir mahkeme salonu gibi, herkesin huzurunda değil, sadece kendisi öğrenmiş olur. Bu yaklaşım velilerin rahatlamalarını sağlayabileceği gibi birbirleriyle etkileşimlerine fırsat verir, okula karşı yapıcı önerilerin, işbirliğinin gelişmesi için uygun bir ortam yaratır. Bu çay-pasta ikramının ayakta ve velilerin hareketli bir durumda, etkileşimlerini sağlayacak bir şekilde olması tercih edilir. Düzenlemede velilerin görüş ve katkıları alınabilir. Bu uygulama değiştirilebilir, daha iyi uygulamalar gerçekleştirilebilir. Önemli olan veli toplantılarında veliyi rahatsız eden durumların ortadan kaldırılarak veli toplantılarını daha olumlu ve daha işlevsel hale getirmektir. Yabancı ülkelerde öğretmenin veli ile görüşmesinde çocuk da hazır bulunur. Bu, yine rehberlik ve psikolojik danışma ilkeleri açısından gerekli bir koşuldur. Çünkü iki kişinin, yanlarında olmayan üçüncü kişi hakkında konuşması etik kurallar açısından doğru değildir. Ancak böyle üçlü bir görüşmede son derece özenli, olumlu ve yapıcı davranmak çok önemlidir. Eleştirilerin de suçlayıcı ve savunma yaratıcı biçimde olmaması gerekir. Böyle bir görüşmede ilgili üç taraf da bir arada bulunacağı için beklentiler daha açık olarak ortaya konulup işbirliği yapılabilir. Eğer öğretmen bu görüşmeyi hiçbir tarafı rencide etmeden yapma konusunda kendine güveniyorsa uygulayabilir. Ancak öğretmenlerin bu

konuda yetiştirilmeleri, psikolojik danışma uzmanlarından müşavirlik desteği almaları uygun olur.⁶

Kreş ve ebeveyn iletişimde kreşlerde çeşitli iletişim planı uygulanmaktadır. Örneğin; Eğitim-öğretimin sağlıklı ve etkin olarak işleyebilmesi ancak okul-öğrenci-veli birlikteliği ile mümkündür. Öğrencilerimizin başarılarını yükseltmek, gelişmelerini sizlere aktarabilmek ve gereken önlemleri almak için, yıl içinde düzenlenen bireysel veli toplantılarımızdaki paylaşımlarımız bizler için çok önemlidir. Dönem ortalarında, anne ve baba ile birlikte yapılan bireysel veli toplantılarında yaş gruplarına göre oluşturulan rehberlik değerlendirme raporları ve çocuklarımızın bireysel gelişimi ile ilgili detaylar veli ile paylaşılır. Ayrıca her dönem düzenlenen genel veli toplantılarında okulun eğitim anlayışı, genel sınıf çalışmaları ve branş derslerimizle ilgili aktarımlar yapılır. Öğrencilerin gelişim süreçlerinin daha yakından takip edilebilmesi amacı ile belirli aralıklarla “Gelişim-Gözlem ve Değerlendirme Raporları” velilerimize gönderilir. Yıl içinde çocuklarımızın gelişim süreçlerinde velilerimize daha faydalı olabilmek için her seferinde farklı konuların ele alındığı görüş ve düşüncelerin aileler tarafından rahatça paylaşıldığı seminerler ve anne-baba okulu programları düzenlenmektedir. Her ayın ilk günü eğitim programı ve yemek listesi e-posta ile sizlere ulaştırılır. Amacımız; sorun yaşanmadan önce veya sorun varsa tanımlayıp en kısa sürede kaliteli bir yaklaşımla çözümü uygulamak için veliler ile sağlıklı bir iletişim kurabilmektir.⁷

2.2. Kreş-Ebeveyn İletişiminin Çocuk Üzerindeki Etkisi

Çocuğun bedensel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimini sağlamak, aynı zamanda uyumlu ve etkin bir yaşam sürmesi için gerekli olan temelleri sağlıklı bir şekilde oluşturmaktır. Böylece çocuğun doğuştan getirdiği yetenek ve kişilik özellikleri geliştirilerek kendini gerçekleştirme sağlanır.⁸ Çocuğun 0-3 yaş dönemini kapsayan ilk eğitimi aile içinde başlar. Ailenin yapısı, sosyal-ekonomik düzeyi, psikolojik-sosyal-kültürel etkinlikleri çocukları olumlu veya olumsuz etkilemektedir. Ailenin eğitim anlayışı, çocuktan ve okuldan beklentileri çocuğun gelişmesine büyük ölçüde yansır. Çocuğun gelecekteki kişisel özellikleri, başarısı, ilişkilerindeki davranış tarzı, yaratıcılığı erken çocukluk dönemindeki eğitimine büyük ölçüde bağlıdır. Okul ailede görülen duygusal ve sosyal-kültürel yoksunlukları bir ölçüde telafi edilebilir.⁹ Bazı çalışan annelerin okul öncesi eğitimine alternatif olarak seçecekleri yaşlı bir aile büyüğünün veya hizmetli olarak bir bakıcının gözetimine verdikleri çocuk çoğu kez ehli olmayan ellerde büyütülmekte veya yalnızlığa itilmektedir. Hatta bazı durumlarda çocuk kardeşleriyle yalnız bırakılıp sokaklarda büyümektedir. Burada çocuğun can güvenliği ve sağlığı da söz konusudur¹⁰. Okul öncesi eğitimi sadece çalışan annelerin çocuklarına değil tüm çocukların

⁶ Yeşilyaprak, Binnur (2006). Eğitimde Rehberlik Hizmetleri (14. Baskı), Nobel Yayınları, Ankara

⁷ www. kumlukres.com

⁸ Bilir, Ş. (1993) "Okulöncesi Eğitimin Önemi ve Yararları" 1. Okulöncesi Eğitim Sempozyumu, Ankara

⁹ Çetinsoylu, N.A. (1998) "İki Farklı Sosyal Çevrede Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Giden Çocukların Anne- Babalarının Okulöncesi Eğitimden Beklentilerinin İncelenmesi, M.Ü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

¹⁰ Kağıtçıbaşı, Ç. (1981) Çocuğun Değeri. Gözlem Matbaacılık,

eğitimi ve gelişimsel ihtiyaçlarına cevap verme durumundadır. Ailenin eğitim seviyesi yüksek olduğu ve çalışmadığı durumlarda da çocukların kendi yaşlarıyla birlikte olup oynayabilecekleri ortamlar yine okul öncesi eğitimi çerçevesinde gerçekleşebilir. Bu ortamda edineceği toplumsal davranış kalıpları, alışkanlıklar ve tutumlar onu yetişkin olarak uyumlu yaşantıya hazırlayacaktır¹¹. Avrupa Çocuk Hakları Sözleşmesi çocukların sosyal-ekonomik ve kültür seviyeleri farklı ailelerde büyüyen çocuklar arasında meydana gelen gelişim farklılıklarının asgari seviyeye indirilmesini yani eşit fırsat sağlanmasını yasal olarak kabul etmiştir. Buna göre toplumumuzun her kesimindeki çocukların potansiyel yeteneklerini en üst seviyede geliştirme imkanını yaratmak zorundayız. Bunu sağlamak için çocuğun çevresinin desteklenmesi, uyarıcılar bakımından zenginleştirilmesi gereklidir.¹² Kurumlarda uygulanan yönetim, okul aile işbirliği, öğretmen-çocuk ilişkileri çağdaş eğitim anlayışı kapsamına girmektedir. Günlük program akışı içinde çocukların kişisel gereksinimlerine göre cevap verebilme esnekliği yine eğitimsel değerler arasında görülmektedir. Ayrıca her öğrencinin birey olarak ele alınması ve özel eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi dikkate alınmalıdır.¹³

SONUÇ

Okul ve aileler karşılıklı olarak samimiyet, hoşgörü, sevgi, saygı, güven gibi olumlu duygulara sahip olarak, öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda gelişimlerini en üst seviyeye taşımak için birlikte çalışmalıdır. Okul başarısının ön koşulunun okul-aile dayanışması olduğu unutulmamalıdır. Bu anlamda okul aile iletişimi ön planda tutulmalı ve çocuğun okula ve öğretmenlerine olan sürdürülebilir bağımlılığı etkili iletişim ile sağlanmalıdır. Aile ve okul çocuğu aynı doğrultuda ve aynı zamanda desteklediklerinde gelişimleri çok daha sağlıklı olur. Bu anlamda düzenli aralıklarla veli toplantılarının düzenlenmesi, velilerin yapılan etkinliklerden haberdar edilmesi, veli ziyaretlerinden rahatsızlık duyulmaması, çocuğun gelişiminin düzenli olarak takip edilmesi ve velilere bildirilmesi önemlidir. Velinin ilgisiz ve duysarsız olması gibi aile özellikleri ve tutumlarının okul-aile iletişimini ve aile katılımını olumsuz etkileyebilmektedir. Öğretmen-veli iletişiminin yanında öğretmen-çocuk iletişimi de çocuğun sağlıklı bir birey olarak gelişimi için önemlidir.

İletişimin eğitim alanında, özellikle ilk basamak olan kreş çağında veli-öğretmen-öğrenci arasında güçlenerek ilerlemesi, ilerisi için özgüven sahibi, ne istediğini bilen, ailesi ve çevresiyle iyi ilişkiler kurabilecek, mesleki ve sosyal alanda başarılı birey yetiştirilmesinde önemi oldukça büyüktür. Bu anlamda karşılıklı kurulan iletişimin ağının geliştirilip sürdürülebilir bir yapı halinde ilerlemesi için öz verili olunmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

¹¹ Bekman, S. (1991) "Erken Çocukluk Eğitimine Duyulan Gereksinim ve Türkiye'de Erken Çocukluk Eğitime Genel Bakış" Okul Öncesi Eğitim Dergisi Sayı 42

¹² Oktay, A., (1992) "Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Okulöncesi Eğitimi" Yapa 8. Okulöncesi

¹³ Demirel, Ö. (1989) Ülkemizde Okulöncesi Çağdaki Çocukların Eğitimlerinin Gereği ve Yaygınlaştırılmasına Yönelik Çözüm Önerileri-Yapa 6. Okulöncesi Semineri, İstanbul

KAYNAKÇA

Adak, B.B., Ticaret ve Sanayi Odası İÖO Rehber Öğretmeni

Bekman, S. (1991) "Erken Çocukluk Eğitimine Duyulan Gereksinim ve Türkiye'de Erken Çocukluk Eğitime Genel Bakış" Okul Öncesi Eğitim Dergisi Sayı 42

Bilir, Ş. (1993) "Okulöncesi Eğitimin Önemi ve Yararları" 1. Okulöncesi Eğitim Sempozyumu, Ankara

Çetinsoylu, N.A. (1998) "İki Farklı Sosyal Çevrede Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Giden Çocukların Anne-Babalarının Okulöncesi Eğitimden Beklentilerinin İncelenmesi, M.Ü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Demirel. Ö. (1989) Ülkemizde Okulöncesi Çağdaki Çocukların Eğitimlerinin Gereği ve Yaygınlaştırılmasına Yönelik Çözüm Önerileri-Yapa 6. Okulöncesi Semineri, İstanbul

Kağıtçıbaşı, Ç. (1981) Çocuğun Değeri. Gözlem Matbaacılık, İstanbul

Oktay, A. (1992) "Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Okulöncesi Eğitimi" Yapa 8. Okulöncesi

Yaşar, B., Psikolog

Yeşilyaprak, B., (2006). Eğitimde Rehberlik Hizmetleri (14. Baskı), Nobel Yayınları, Ankara

Yılmaz, Z., Okul Öncesi Öğretmeni

Dergi

Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Y.2015, C.1, S.2, s.69-82

Elektronik Adresler

www.muallimhane.com

www.kumlukres.com